

Številka: 007-90/2013/

Datum: 5.11.2013

MINISTRSTVO ZA PRAVOSODJE

Župančičeva 3, 1000 Ljubljana

ZADEVA: Predlog sprememb in dopolnitev zakona o sodiščih – mnenje Informacijskega pooblaščenca

ZVEZA: Vaše zaprosilo in gradivo z dne 30.10.2013

Spoštovani,

Informacijski pooblaščenec (v nadaljevanju Pooblaščenec) na podlagi 48. člena Zakona o varstvu osebnih podatkov (Ur. l. RS, št. 86/04, 113/05, 51/07 in 67/07, v nadaljevanju ZVOP-1) daje predhodna mnenja ministrstvu, državnemu zboru, organom samoupravnih lokalnih skupnosti, drugim državnim organom ter nosilcem javnih pooblastil o usklajenosti določb predlogov zakonov ter ostalih predpisov z zakoni in drugimi predpisi, ki urejajo osebne podatke. S spodnjim mnenjem se odzivamo na posredovani predlog sprememb in dopolnitev Zakona o sodiščih, poglavja 9.a o varnosti na sodiščih (v nadaljevanju: novela ZS).

Naše pripombe se nanašajo na 73.c člen novele ZS.

a) Glede uporabe motilcev elektronskih signalov

Kot izhaja tudi iz obrazložitve, se varnostnim ukrepom dodaja možnost uporabe naprav za detekcijo in motenje elektronskih signalov. Sodišča naj bi te naprave že uporabljala, s predlagano novelo, pa naj bi se zagotovila zakonitost njihove uporabe. Nadalje iz obrazložitve izhaja, da naj bi bila uporaba naprav za detekcijo in motenje elektronskih signalov po novem zakonu o elektronskih komunikacijah sicer nezakonita.

Pooblaščenec dodaja, da uporaba naprav za motenje elektronskih signalov ni nezakonita le po določbah ZEKom-1, ampak je odprto predvsem vprašanje dopustnosti prodaje tovrstnih naprav. Za uporabo motilcev GSM signala so relevantne določbe Zakona o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti (Uradni list RS št. 99/2004, ZTZPUS-UPB1), Pravilnika o elektromagnetni združljivosti (Uradni list RS št. 132/2006) in Pravilnika o radijski opremi in telekomunikacijski terminalski opremi (Uradni list RS št. 17/2009). Uporaba motilcev GSM signala v EU ni dovoljena, ker gre za neskladne proizvode, saj so grajeni za škodljivo motenje. 9. točka 3. člena Pravilnika o radijski opremi in telekomunikacijski terminalski opremi opredeljuje »škodljivo motenje« kot motenje, ki ogroža delovanje radionavigacijskih storitev ali drugih varnostnih storitev ali kako drugače resno poslabšuje, ovira ali ponavljajoče prekinja radiokomunikacijske storitve, ki delujejo v skladu z državnimi predpisi ali predpisi Evropske skupnosti. 2. odstavek 4. člena omenjenega pravilnika glede dajanja v promet in uporabo določa, da mora biti ne glede na prvi odstavek tega člena radijska oprema zasnovana tako, da omogoča učinkovito uporabo radiofrekvenčnega spektra na način, da ne pride do škodljivega motenja. 3. člen ZTZPUS-UPB1 določa, da smejo biti proizvodi dani v promet oziroma se smejo začeti uporabljati oziroma se smejo uporabljati samo, če so skladni s predpisanimi tehničnimi zahtevami, če je bila njihova skladnost ugotovljena po predpisanem postopku in če so označeni v skladu s predpisi. 4. člen Pravilnika o elektromagnetni združljivosti (EMC) dalje določa, da se na trg oziroma v obratovanje lahko da oprema samo, če je skladna z zahtevami tega pravilnika, je ustrezno nameščena in vzdrževana ter se uporablja za namene, za katere je bila izdelana. Priloga 1 Pravilnika o elektromagnetni združljivosti pa dalje določa, da mora biti oprema zasnovana in izdelana ob upoštevanju stanja tehnike, tako da se zagotovi, da elektromagnetne motnje, ki jih povzročajo, ne presegajo ravni, nad katero radijska in telekomunikacijska oprema ter druga oprema ne morejo

delovati, kakor je predvideno. Uporaba motilcev GSM signala glede na navedeno na območju Republike Slovenije ni dovoljena in predstavlja prekršek po 19. členu ZTZPUS-UPB1, katerega storitev je sankcionirana.

Za natančnejša pojasnila o dopustnosti naprav za motenje elektronskih signalov naj se predlagatelj obrne na Agencijo za pošto in elektronske komunikacije RS.

b) Glede smiselne uporabe ZVOP-1

Novela določa, da se pri uvedbi ukrepa varovanja z videonadzorom, biometrijo ali vzpostavitvijo dodatnih pristopnih kontrol *smiselno* uporabljajo določbe zakona, ki ureja varstvo osebnih podatkov.

Pooblaščenec je prepričan, da je »smiselna« uporaba sistemskega zakona v tem primeru povsem nezadostna z vidika pravne varnosti naslovnikov novele ZS. Če posameznik ve, kakšne posege v svojo zasebnost in varstvo osebnih podatkov lahko pričakuje ob uvedbi videonadzora in biometričnih ukrepov po ZVOP-1, tega nikakor ne ve, kadar zakonska določba zapove le smiselno uporabo teh določb. Nihče namreč ne ve, kaj pomeni »smiselna uporaba ZVOP-1«. Glede na sodno prakso v primeru smiselne uporabe ZUP¹ bi lahko sklepali, da smiselna uporaba zakona pomeni (vsaj) upoštevanje temeljnih načel varstva osebnih podatkov, kar pa po mnenju Pooblaščenca v primerih, ko gre za posege v človekove pravice, ni dovolj. Pomembni so pogoji za uvedbo videonadzora in biometričnih ukrepov, pravilno vodenje zbirk tako nastalih posnetkov oziroma biometričnih podatkov za identifikacijo, roki hrambe, pravice posameznikov v zvezi z njihovimi podatki... Tako je nujno, da se zakon, ki ureja varstvo osebnih podatkov, tudi v teh primerih uporablja v celoti, razen morda vprašanj, ki bi jih novela ZS uredila drugače – torej subsidiarno in ne smiselno.

c) Glede biometričnih ukrepov

ZVOP-1 v 79. členu določa, da se lahko biometrijski ukrepi v javnem sektorju (kamor sodijo sodišča) določijo z zakonom, če je to nujno potrebno zaradi varnosti ljudi ali premoženja ali za varovanje tajnih podatkov ter poslovne skrivnosti tega namena pa ni možno doseči z milejšimi sredstvi. Po 81. členu ZVOP-1 se lahko biometrijski ukrepi v javnem sektorju uvedejo tudi ob predhodni odobritvi Pooblaščenca, če gre za nadzor vstopa v stavbno ali dele stavbe in evidentiranje prisotnosti na delu – vendar le nad svojimi zaposlenimi.

Ker je namen novele ZS razširitev ukrepov za zagotavljanje varnosti na sodiščih, je razumeti, da bi se morebitni biometrijski ukrepi (ki so vselej namenjeni le identifikaciji posameznika) izvajali tudi ali samo nad tretjimi – ne (samo) nad zaposlenimi na sodišču. V tem primeru je po mnenju Pooblaščenca primerno opredeliti, kateri biometrijski ukrepi bodo uvedeni, saj bi v nasprotnem primeru izbirno povsem arbitrarno prepustili sodiščem. Na prvi pogled je očitno, da biometrijski ukrepi z uporabo DNK v zasebnost in varstvo posameznikov posegajo bolj kot biometrijski ukrepi z uporabo prstnega odtisa. Prav tako je nujno, da se opredelijo roki hrambe osebnih podatkov v tako nastalih zbirkah (kar velja tudi za zbirke videonadzornih posnetkov).

d) Glede načela sorazmernosti

Novela ZS določa, da se dodatni varnostni ukrepi glede na oceno ogroženosti lahko izvajajo začasno ali trajno, omejeno na posamezen del sodišča ali na njegovem celotnem območju, ob upoštevanju sorazmernosti. V obrazložitvi je sicer natančno pojasnjeno, kako strog test sorazmernosti naj bi opravilo sodišče pred odločitvijo o uvedbi dodatnih varnostnih ukrepov, vendar Pooblaščenec opozarja, da iz same zakonske določne takšna zaveza ni razvidna. Že uporaba izrazov kot so »trajno ali začasno«, »omejeno na posamezen del sodišča ali na

¹ Glej npr. Sodbo Upravnega sodišča RS, št. III U 14/2009 z dne 2.6.2010.

celotnem območju» kaže na potencialno nesorazmernost. Pooblaščenec namreč ne vidi možnosti, da bi se dodatni varnostni ukrep ob upoštevanju načela sorazmernosti kadarkoli lahko uvedel kot trajen bodisi na delu ali na celotnem območju sodišča. Predlagamo, da se določba 2. odstavka 73.c člena novele ZS dopolni tako, da bo iz nje razvidno, da je potreben pred odločitvijo o uvedbi dodatnih varnostnih ukrepov strogi test sorazmernosti iz katerega izhaja, da je poseg primeren za doseg cilja, da cilja ni mogoče doseči na drugačen način in da je poseg v razumnem sorazmerju ciljem.

Lep pozdrav,

Informacijski pooblaščenec
Nataša Pirc Musar, univ.dipl.prav.,
Pooblaščenka